

Työn teettäminen nuorella. Muuraus- ja rakennustyö.**6/2023, annettu 6.6.2023.**

Päätös kumottiin ja asian käsittely palautettiin aluehallintovirastoon.

Huom. Päätös annettu liitepäätöksenä. Liitteitä ei ole mukana tässä päätöksen lyhennelmässä.

Oikaisuvaatimuksen tekijä: A Oy, toimitusjohtajana X

Vireille: 15.5.2023

Oikaisuvaatimuksen
kohde: Itä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueen päätös
dnro ISAVI/3167/2023, joka on annettu 18.4.2023 (liite nro 1).

Oikaisuvaatimus on työneuvoston päätöksen liitteenä (liite nro 2). Aluehallintovirasto ei ole kuullut henkilöstön edustajia ennen päätöksentekoaan, koska niitä ei ole kerrottu yhtiössä olevan. Työnantajan hakemuksen liitteenä on ollut hakemuksen kohteena olevan työntekijän huoltajan lausuma. Työneuvostoon on saapunut samaan aikaan tämän oikaisuvaatimuksen kanssa luvan kohteena olevan nuoren Y:n ja hänen huoltajansa Z:n yhteinen oikaisuvaatimus, jossa pyydetään myöntämään lupa työnantajan hakemuksen mukaan. Näin ollen työneuvostossa ei ole ollut tarvetta varata erikseen ao. työntekijälle tilaisuutta tulla kuulluksi.

Päätös on annettu osittain liitepäätöksenä.

TYÖNEUVOSTON PÄÄTÖS

Itä-Suomen aluehallintoviraston päätös dnro ISAVI/3167/2023 kumotaan ja asian käsittely palautetaan aluehallintovirastoon.

Aluehallintoviraston tulee, tämän päätöksen saatua lainvoiman, omasta aloitteestaan ottaa asia käsiteltäväkseen ja ratkaista A Oy:n tekemä poikkeuslupahakemus uudelleen. Tässä yhteydessä tulee ottaa huomioon, että ylityön määrän ohella hakemus on koskenut nuoren työntekijän enimmäistyöaikaa vuorokaudessa ja viikossa. Lisäksi työneuvosto kiinnittää huomiota siihen, että työaikalaissa säädetään työajan absoluuttisesta enimmäismäärästä, jota ei saa ylittää myöskään täysi-ikäisten työntekijöiden työssä.

Oikaisuvaatimuksen tekijänä olevan A Oy:n suostumuksella asia voidaan ottaa aluehallintovirastossa uudelleen käsiteltäväksi jo ennen kuin tämä päätös on saanut lainvoiman.

Päätöksen perustelut

Tausta

Itä-Suomen aluehallintoviraston tekemän päätöksen mukaan A Oy (työnantaja) haki Itä-Suomen aluehallintoviraston (aluehallintovirasto) työsuojelun vastuualueelta lupaa saada teettää 17-vuotiaalla Y:llä ylityötä erilaisissa muurausalan tehtävissä ajalla 5.6.–22.8.2023.

Nuorista työntekijöistä annetun lain (998/1993) 5 §:n 1 momentin mukaan nuorella työntekijällä voidaan teettää – ilman poikkeuslupaa – 80 tuntia ylityötä kalenterivuodessa. Aluehallintoviraston käsityksen mukaan työnantajan hakemus koski lupaa teettää ylityötä edellä mainitun tuntimäärän lisäksi eli vielä 40 ylityötuntia kalenterivuodessa (nuorista työntekijöistä annetun lain 15 §:n 2 momentti). Lupaa haettiin siihen saakka, kunnes Y täyttää 18 vuotta.

Aluehallintoviraston tekemän päätöksen kirjausten mukaisesti poikkeuslupahakemuksen ja siihen liitetyn Y:n huoltajan laatiman selvityksen mukaan Y opiskelee lukiossa ja hänen tavoitteenaan on suorittaa opintoja talo-/rakennusosalalla. Y työskenteli A Oy:n palveluksessa kesällä 2022, ja osoitti tuolloin olevansa kiinnostunut alasta ja hän oli poikkeuksellisen motivoitunut oppimaan eri

työvaiheiden etenemistä kokonaisvaltaisesti. Lupaa haettiin päivätyöhön, jossa työskennellään kello 7 ja 20 välisenä aikana. Työ on pääosin matkatyötä eri puolella Suomea. Työpäivän rytmi on useimmiten sellainen, että alkupäivä valmistellaan loppupäivällä tapahtuvaa muuttien valua. Mainitun rytmin ylläpitäminen ja tilaajan edellyttämässä aikataulussa pysyminen vaativat usein ylityötä. Työnantajalle on tärkeää saada työmaille sellaiset työryhmät, jotka kykenevät tarvittaessa tekemään ylitöitä ja vastaamaan tilaajien tarpeisiin.

Aluehallintovirasto hylkäsi hakemuksen. Perustelujen mukaan työnantaja haki poikkeuslupaa saada teettää Y:llä ”maksimaalista lisäylityöaikaa” eli aluehallintoviraston tulkinnan mukaan yhteensä 120 (80 + 40) ylityötuntia noin 2,5 kuukauden pituisena ajanjaksona. Poikkeusluvan myöntämiseen Y:n ammatilliseen kehitykseen liittyvistä syistä ei katsottu olevan perustetta, koska Y on lukiolainen, joka ei ainakaan vielä opiskele rakennusteknistä alaa. Aluehallintovirasto arvioi vielä kokonaisuutena sitä, olisiko poikkeusluvan myöntämiseen jokin nuorista työntekijöistä annetussa laissa tarkoitettu muu tärkeä syy. Luvan myöntämistä puoltavina seikkoina aluehallintovirasto piti seuraavia: Y:n saavuttama täysi-ikäisyys heti, kun poikkeuslupahakemuksen kohteena oleva ajanjakso päättyy, aiempi menestyksekkäs työskentely saman työnantajan palveluksessa, Y:n oma ja hänen huoltajansa antama suostumus lisäylitöiden teettämiseen sekä työnantajan tarve ylityön teettämiseen eri työkohteissa. Aluehallintovirasto kiinnitti huomiota myös siihen, että nuoria työntekijöitä koskevilla kansainvälisillä ja kansallisilla säädöksillä suojellaan nuoria työntekijöitä työelämän liiallisilta rasituksilta. Enintään 80 tuntia ylityötä, jotka työnantaja voi lain mukaan teettää 15 vuotta täyttäneellä nuorella ilman poikkeuslupaa, on lain sanamuodon mukaisesti tarkoitettu teetetäväksi yhden kalenterivuoden aikana. Nyt kuitenkin työnantaja suunnittelee teettävänsä Y:llä ylitöitä tarvittaessa vain noin 2,5 kuukauden pituisella ajanjaksolla. Aluehallintoviraston näkemyksen mukaan 80 tuntia ylityötä suhteutettuna Y:n työsuhteen melko lyhyeen kestoon merkitsisi jo poikkeuksellisen suurta ylitöiden määrää. Näin ollen mahdollisten lisäylityötuntien teettäminen Y:llä olisi tarkoittanut kohtuuttoman raskasta työtaakkaa. Asiassa ei myöskään saatu varmuutta siitä, olisiko työnantajan mahdollista järjestää Y:lle lisäylitöiden jälkeen lakisääteinen vähintään 12 tuntia kestävä keskeytymätön lepoaika vuorokaudessa. Lisäksi aluehallintovirasto otti huomioon Y:n iän, ja että poikkeuslupaa oli haettu lisäylitöiden teettämiseen fyysisesti raskaassa työssä. Arvioinnissaan aluehallintovirasto päätyi lopulta siihen, että poikkeusluvan myöntämistä vastaan puhuvat seikat olivat vahvempia kuin myöntämisen puolesta puhuvat seikat. Työnantaja ei ollut esittänyt asiassa sellaisia Y:n ammatilliseen

kehitykseen tai muuhun tärkeään syyhyn liittyviä perusteluja, joiden vuoksi poikkeuslupa olisi tullut myöntää.

Oikaisuvaatimuksessaan työnantaja on pyytänyt työneuvostoa ensisijaisesti oikaisemaan aluehallintoviraston päätöksen alkuperäisen hakemuksen mukaiseksi. Jos päätöstä ei oikaista, toissijaisena vaatimuksena on esitetty poikkeusluvan myöntämistä aiemmasta hakemusta poikkeavalla tavalla. Toissijaisesti päätöstä on pyydetty muuttamaan niin, että poikkeavan ylityön tekemisen tarve ajoittuu neljän viikon ajalle: 26.6.–22.7.2023. Maksimaalisella lisäylityöllä tarkoitetaan sitä, mitä viranomaisen voisi enimmillään myöntää. Lupaa haetaan teettää työtä em. aikana arkipäivisin enintään 12 tuntia ja viikonloppuisin kahdeksan tuntia päivässä siten, että mainitulla ajanjaksolla on vähintään viisi vapaapäivää. Vapaapäivät voivat sijoittua sekä arkipäiville että viikonlopulle. Työ sijoittuu kello 7–20 väliselle ajalle. Kunkin työvuoron välissä on vähintään 12 tunnin pituinen lepoaika.

Oikaisuvaatimuksessa tuodaan esille, että fyysisesti raskaammat työt ovat hetkellisiä. Nuoren henkilön ominaisuudet otetaan huomioon työn teettämisessä. Y:lle olisi tarjolla paljon esimerkiksi luukkuvahdin työtä, jota tarvitaan säiliötyöskentelyyn verrattavissa työkohteissa. Mainittu työ ei ole fyysistä työtä. Muutenkaan minkäänlaista liiallista kuormitusta ei synny.

Työneuvoston arviointi

Aluehallintoviraston käsityksen mukaan työnantaja haki lupaa teettää Y:llä ajalla 5.6.–22.8.2023 ylityötä, joka määrällisesti ylittää nuorista työntekijöistä annetun lain 5 §:n 1 momentin mukaisen ilman poikkeuslupaa teetettävän enintään 80 tuntia kalenterivuodessa. Näin ollen aluehallintovirasto arvioi ainoastaan mahdollisuutta myöntää mainitun lain 15 §:n mukaisesti lupa teettää niin sanottua lisäylityötä enintään 40 tuntia kalenterivuodessa.

Työnantaja on aluehallintovirastolle tekemässään hakemuksessaan hakenut ”poikkeamalupaa Y:n työaikoihin, ylitöihin ajalle 5.6.–22.8.2023.” Lisäksi hakemukseen on kirjattu: ”Haen maksimaalista lisäylityöaikaa Y:lle.” Hakemukseen liitetystä Y:n huoltajan Z:n suostumuksesta käy kuitenkin ilmi tavoite saada teettää Y:llä enemmän työtä kuin lain mukaan on mahdollista, eli ylittäen 9 tuntia vuorokaudessa ja 48 tuntia viikossa. Työnantajan hakemuksessa ja huoltajan suostumuksessa esitetty viittaa tarkoitukseen hakea lupaa mahdollisen lisäylityön ohella poiketa nuorista

työntekijöistä annetun lain 6 §:ssä säädetystä vuorokautisen ja viikoittaisen työn enimmäismäärästä. Työnantaja on työneuvostolle tekemässään oikaisuvaatimuksessa esittänyt toissijaisena vaatimuksenaan luvan myöntämisen muun ohessa 12 tunnin pituisiin työpäiviin. Nämä työnantajan vasta oikaisuvaiheessa esittämät nimenomaiset vaatimukset, vahvistavat käsitystä siitä, että alkuperäisessä hakemuksessa kysymys ei ole ollut pelkästään lisäylityöstä.

Nuorista työntekijöistä annetun lain 5 §:n 1 momentin mukaan viisitoista vuotta täyttänyttä henkilöä saa hänen suostumuksellaan pitää vuorokautisen säännöllisen työajan tai muun säännöllisen työajan lisäksi tehtävässä ylityössä enintään 80 tuntia kalenterivuodessa. Mainittu määrä ylityötä on siis mahdollista teettää suoraan lain nojalla eikä siihen tarvita poikkeuslupaa. Nuorista työntekijöistä annetun lain 15 §:n mukaan aluehallintovirasto voi myöntää työnantajan hakemuksesta poikkeuslupan pitää 14 vuotta täyttänyttä nuorta lain 2 §:n 2 momentin 2 kohdan sekä 2 luvun säännöksistä poikkeavasti, jos hänen ammatillisensa kehityksensä tai muu tärkeä syy sitä edellyttää. Aluehallintovirasto ei kuitenkaan voi antaa lupaa teettää nuorella työntekijällä 5 §:n 1 momentissa sallitun ylityötuntimäärän lisäksi enempää kuin 40 tuntia ylityötä kalenterivuodessa.

Nuorista työntekijöistä annetun lain 6 §:n mukaan nuoren työntekijän työaika ei saa ylittää yhdeksää tuntia vuorokaudessa eikä 48 tuntia viikossa. Tämä rajoitus koskee sekä säännöllisen työajan enimmäismäärää, että säännöllisenä ja ylityönä tehtävän työn yhteenlaskettua määrää. Vaikka työnantaja saisi luvan teettää ylityötä enemmän kuin nuorista työntekijöistä annetun lain 5 §:n 1 momentin perusteella on mahdollista, ei se oikeuta ylittämään lain 6 §:n mukaisia työajan enimmäismääriä. Ylityön teettäminen ei välttämättä ole käytännössä mahdollista, ellei samalla myönnetä poikkeusta nuorista työntekijöistä annetun lain 6 §:ään. Arvioitaessa mahdollisuutta poiketa nuorista työntekijöistä annetun lain 6 §:stä on otettava huomioon, että nuorista työntekijöistä annettu laki on nuorten työntekijöiden suojaksi säädetty erityislaki, jonka ohella on noudatettava työaikalakia (872/2019). Työaikalain 18 §:n 1 momentissa on puolestaan säädetty työajan absoluuttisesta enimmäismäärästä. Työntekijän työaika ylityö mukaan lukien ei saa ylittää keskimäärin 48 tuntia viikossa neljän kuukauden ajanjakson aikana. Tämä työaikaissa säädetty rajoitus koskee kaikkia työntekijöitä heidän iästään ja työalasta riippumatta. Näin ollen, vaikka työssä sallittaisiin poiketa nuorista työntekijöistä annetun lain 6 §:n mukaisesta vuorokautisen ja viikoittaisen työajan enimmäismäärästä, ei se oikeuta poikkeamaan työaikaissa säädetystä työajan enimmäismäärästä. Työaikaissa säädetystä työajan enimmäismäärästä ei oikeuta

poikkeamaan myöskään nuorista työntekijöistä annetun lain 5 §:n 1 momentissa säädetty (mahdollisuus teettää ylityötä ilman poikkeuslupaa enintään 80 tuntia kalenterivuodessa).

Työneuvoston käsityksen mukaan mahdollisuus pidentää nuorista työntekijöistä annetun lain 6 §:ssä säädettyä työaikaa vuorokaudessa ja viikossa olisi tullut ratkaista aluehallintovirastossa.

Työneuvosto ei voi tutkia sellaista vaatimusta, jota alkuperäinen aluehallintoviraston päätös ei ole koskenut. Työnantajan vaatimus teettää lisäylityötä liittyy kiinteästi edellä mainittuun vuorokautisen ja viikoittaisen työajan pidennykseen. Työneuvosto harkitsee oikeaksi kumota päätöksen ja palauttaa asian käsittelyn kokonaisuudessaan aluehallintovirastoon.

Työaikalain 18 §:n 1 momentissa on säädetty työajan absoluuttisesta enimmäismäärästä. Siitä ei voida poiketa nuorista työntekijöistä annetun lain 15 §:n perusteella myönnetyllä poikkeusluvalla. Työaikalain 18 §:n 1 momentti ei myöskään syrjäydy nuorista työntekijöistä annetun lain 5 §:n 1 momentin tai muun siinä säädetyn johdosta. Työneuvosto on lausunnossaan TN 1488-22 (ään.) päättänyt siihen, että neljää kuukautta lyhyemmiksi sovituissa määräaikaissä työsuhhteissa työaikalain 18 §:n 1 momentin mukainen enimmäistyöaika tulee suhteuttaa työsuhteen pituuteen. Tämä tarkoittaa sitä, että työajan enimmäismäärää tarkastellaan työsopimuskauden pituuden mukaan. Työneuvosto kiinnittää aluehallintoviraston huomiota edellä mainittuun työaikalain säännökseen ja sitä koskevaan työneuvoston lausuntoon käsitellessään uudelleen palautettua asiaa. Työaikaissa säädetty rajoittaa nuorista työntekijöistä annetun lain mukaisten poikkeuslupien sisältöä. Luvilla ei voida oikeuttaa sellaisia nuorten työntekijöiden työaikaa koskevia järjestelyjä, jotka eivät ole sallittuja 18 vuotta täyttäneiden työntekijöiden työsuhhteissa.

Sovelletut lainkohdat

Hallintolaki (434/2003) 49 g (581/2010).

Nuorista työntekijöistä annetun lain (998/1993) 5 §:n 1 momentti, 6 § ja 15 §.

Työaikalain (872/2019) 18 §:n 1 momentti.

Päätös on yksimielinen. Se perustuu puheenjohtaja Ahtelan ja jäsenten Douglas, Hjelt, Kiiski ja varajäsen Virtanen mielipiteeseen.